

Обов'язковим впродовж курсу є дотримання академічної доброчесності студентами, а саме: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни; посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Список використаної літератури:

1. Неврологія / І. А. Григорова, Л. І. Соколова [та ін.]. 3-тє вид. Київ: Медицина, 2020. 640 с.
2. Неврологія з нейростоматологією: навч. посіб. / Л. І. Соколова, О. А. М'яловицька, Т. І. Ілляш [та ін.]; за ред. Л. І. Соколової, Т. І. Ілляш. Київ: ВСВ «Медицина», 2018. 128 с.
3. Яворская Е. С. Болевые и парестетические синдромы челюстно-лицевой области: методическое пособие. Київ: Наукова думка, 2007. 87 с.
4. Bendtsen L. EAN Guideline on Trigeminal Neuralgia. European Journal of Neurology, EAN Guidelines/CME Article. 2020. P. 831–849.
5. Neurology: textbook for stud. of higher med. Institutions / L. Sokolova, O. Myalovitska, V. Krylova, T. Illash, V. Melnyk ; ed. by Prof. L. Sokolova. Vinnytsia: Nova Knyha, 2012. 275p.

УДК 378.018.4.147:616.8

ЗМІШАНИЙ ДИСТАНЦІЙНО-АУДИТОРНИЙ ВАРІАНТ НАВЧАННЯ З НЕВРОЛОГІЇ – ОПТИМАЛЬНА ТА ЕФЕКТИВНА ФОРМА В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ

Соколова Л.І., Ілляш Т.І., Рогоза С.В.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця (м. Київ)

*Виклики сучасного світу потребують
нової освітньої парадигми, орієнтованої на майбутнє
Гордон Драйден, Джаннетт Вос*

У ХХІ столітті людство стикнулося з низкою серйозних ризиків і викликів, які чинять комплексний вплив на різні ланки життя суспільства, включаючи й освіту [1]. Для України за останні три роки найкритичнішими стали пандемія COVID-19 і з лютого 2022 р. – збройна агресія російської федерації. Якщо в 2020–2021 роках на

перший план виходила певна ізоляція учасників освітнього процесу, то з 24 лютого 2022 р. до цього додалися значні руйнування інфраструктурних об'єктів, включаючи заклади освіти, масова зміна місця проживання, хронічне психічне, а інколи і фізичне травмування студентів і викладачів. Війна негативно впливає на організацію освітнього процесу, зумовлює необхідність гнучкої його трансформації на період дії воєнного стану, убезпечення всіх його учасників. Тому Міністерством освіти і науки України рекомендовано організовувати вивчення теоретичної частини освітньої програми за допомогою технологій дистанційного навчання, що не потребує відвідування закладів освіти її здобувачами й педагогічними працівниками (2). Для проведення практичної частини рекомендовано використовувати навчальні кімнати за умови виконання необхідних дій з безпеки під час сигналу повітряної тривоги. Згідно з Наказами НМУ «Про організацію навчального процесу для студентів 2-6 курсів денної форми навчання в осінньо-зимовому семестрі 2022–2023 навчального року» і «Про організацію навчального процесу на факультеті підготовки іноземних громадян в осінньо-зимовому семестрі 2022–2023 навчального року за аудиторною формою навчання» заняття на кафедрі неврології проходять у змішаному форматі.

Вже з минулого навчального року через карантинні обмеження, зумовлені пандемією, і зараз, в умовах воєнного стану організація навчального процесу на кафедрі неврології зазнала значних змін. З традиційного аудиторного навчання викладання перейшло до поєднаного дистанційно-аудиторного або так званого змішаного навчання з синхронним та асинхронним режимами роботи, тобто об'єднаної очної традиційної та онлайн-освіти.

В умовах карантину практичні заняття проходили онлайн в синхронному режимі переважно з використанням Zoom- або Skype-конференцій. Позитивним було те, що онлайн навчання можна було організувати у будь-який зручний для викладача та студентів час і з будь-якого зручного місця або пристрою. Але ми розуміли, що вивчаючи клінічну дисципліну, не можна обмежитись лише дистанційним навчанням. Засвоєння практичних навичок обстеження неврологічного хворого вирішили проводити в навчальній кімнаті та в палаті біля ліжка хворого для тих студентів, які змогли приїхати на цю практичну частину навчання. Згідно з рекомендаціями МОЗ, в умовах

карантину чим менше людей буде знаходитися в навчальній кімнаті, тим краще. Тому для опанування практичних навичок ми розділяли студентів на невеликі групи (по 3-4 студенти), і для кожної встановили окремий графік такого заняття. Інші студенти в цей час самостійно вивчали тему та виконували завдання, які отримали від викладача. Таких аудиторних занять було два – в кінці вивчення пропедевтичної неврології для опанування навичками дослідження неврологічного статусу та в кінці циклу з метою курації студентами неврологічного пацієнта для встановлення топічного та клінічного діагнозу. Підготовлені заздалегідь співробітниками кафедри відео-лекції з тематики дисциплін, що викладаються на кафедрі, були відкриті для асинхронного перегляду студентами в будь-який час на платформі Лікар. Кінцевий контроль знань проводився в дистанційному режимі, позаяк всі студенти мають екзамінуватись однаково. Аналіз проведеного кінцевого контролю знань засвідчив, що загалом використання змішаного навчання не знизило успішність студентів, а окремі студенти навіть показали відмінні знання.

Таке поєднане аудиторно-дистанційне навчання показало низку переваг. Використання дистанційного навчання сприяло вирішенню проблеми з обмеженим аудиторним фондом, браком приміщень для навчання, тому що частина навчальних кімнат на клінічних базах в період пандемії була використана адміністрацією лікарень для забезпечення лікування хворих. Крім того, використання онлайн навчання дало змогу підвищити рівень цифрової компетентності викладачів, розширити освітні можливості студентів завдяки доступності та гнучкості. Вивчення матеріалу дисципліни в дистанційному режимі дозволило вирішити такі болючі для великого міста питання, як фактор відстані та транспорту, виключило затримки в переміщенні до навчальних занять, спростовувало за необхідності заміну викладачів. Вкраплення аудиторного навчання в дистанційний режим роботи дало змогу в період пандемії для більшості студентів опанувати практичні навички дослідження неврологічного статусу.

Але ми стикнулися з деякими недоліками та труднощами із впровадженням дистанційного навчання. Вважаємо, що найбільша складність онлайн навчання – це невідповідне технічне забезпечення частини студентів. Студентам потрібен якісний доступ до інтернету та надійні електронні пристрої для роботи. А це не завжди було мож-

ливим. У частини студентів виникали перебої зі зв'язком, тимчасові періодичні відключення від занять. Крім того, за умов дистанційного навчання викладачі мали не тільки оволодіти новими знаннями роботи з електронними пристроями, але й набути навички педагогічної майстерності праці в дистанційному режимі за умов обмеженого візуального, емоційного та психологічного спілкування зі студентами. А це потребує часу та досвіду. Сподіваємося, що більшості викладачам це вдалося. Також впровадження дистанційного навчання спонукало провести велику роботу – модифікувати окремі підходи до заняття, створити методичне забезпечення (підготовка величезного масиву відеофільмів, відео-фрагментів, пакетів схем, таблиць, рисунків тощо в електронному режимі з кожної теми для кращого сприйняття та засвоєння студентами матеріалу, що вивчається).

Слід зауважити, що впровадження дистанційного режиму роботи потребує високої мотивації студентів до навчання, самодисципліни та самоконтролю. Бо студенти, які недостатньо мотивовані, у разі традиційного аудиторного навчання були змушені працювати під час заняття в навчальній кімнаті, що сприяло засвоєнню ними хоча б якоїсь частини матеріалу.

Незважаючи на вказані труднощі та перешкоди, вважаємо, що змішане навчання – це оптимальний метод організації навчального процесу в теперішніх нестабільних умовах. Цей сучасний та якісно новий підхід до організації навчального процесу є перспективним, і в подальшому пошук найбільш раціональних моделей поєднання різних форм навчання забезпечить підвищення його результативності. Проте за сприятливої епідемічної ситуації та після перемоги над ворогом ми плануємо проводити підсумковий контроль аудиторно, обов'язково з перевіркою засвоєння студентами практичних навичок обстеження неврологічного хворого.

Список використаної літератури:

1. Шевченко О. Глобальні виклики сучасності: проблема класифікації та пріоритетизації Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2017. № 1. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2017-01-137-153>
2. Освіта України в умовах воєнного стану. Інформаційно-аналітичний збірник. Київ, 2022.